

สภาพปัญหาและการปรับตัว ของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษา ในจังหวัดชายแดนใต้

Problems and Adaptation of Japanese Language Teachers
in Higher Education in the Southern Border Provinces

คุณัชนีย์ สมชนะกิจ (Kunaj Somchanakit)¹

พจนา เดชสถิตย์ (Photchana Dechsathit)²

ทาคายูกิ คากิซากิ (Takayuki Kakizaki)³

ชวเลศ เทพประดิษฐ์ (Chawalert Theppradit)⁴

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและการปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษาในเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ จากการสัมภาษณ์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ปัจจุบันยังคงมีความนิยมเลือกศึกษาวิชาภาษาญี่ปุ่นทั้งในระดับวิชาเอกและวิชาชีพศึกษาทั่วไปแต่ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ซึ่งเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2546 เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านความหลากหลายของผู้เรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากต่างภูมิภาคสนใจเข้าศึกษาต่อน้อยลงเพราะผู้ปกครองมีความกังวลด้านความปลอดภัย 2) ปัญหาด้านการป้อนเข้า เช่น การรับและสรรหาอาจารย์ชาวญี่ปุ่นเข้ามาทำงานมีความยากลำบากจากการกำหนดระดับการเตือนภัยของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น 3) ปัญหาด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น ไม่มีเจ้าของภาษาอยู่ในพื้นที่เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน จากปัญหาดังกล่าวพบการปรับตัวของผู้สอน ดังนี้ 1) การ

¹อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: kunato_ta@hotmail.com

²อาจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: aum_parn@hotmail.com

³อาจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: takayuki@hotmail.com

⁴อาจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: chawalert@live.com

ปรับตัวด้านความหลากหลายของผู้เรียน ผู้สอนต้องทำหน้าที่เสริมความพร้อมในการเรียนทั้งทางพุทธิพิสัยและจิตพิสัยเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนภาษาญี่ปุ่น

2) ใช้สื่อการเรียนรู้หลากหลายประเภทที่ทันสมัยเพื่อทดแทนการขาดแคลนเจ้าของภาษาในพื้นที่ 3) จัดกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมจำลองที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น และสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นกับเจ้าของภาษาโดยจัดกิจกรรมนอกพื้นที่หรือให้ทุนการศึกษาไปแลกเปลี่ยน ณ ประเทศญี่ปุ่น

คำสำคัญ : การสอนภาษาญี่ปุ่น, จังหวัดชายแดนใต้, ประเทศไทย

Abstract

This article reflects the problems and adaptation of Japanese language teachers in higher education in the four southern border provinces. According to respondents, currently, there is still a great deal of interest in studying Japanese in both major subject level and general education level. However, the unrest in the area, which began in 2003, is one of the important factors affecting teaching and learning the Japanese language in the area. We found three major problems which teachers are facing in the area: (1) learners quality and characteristics; High school students from other regions are less interested in considering choosing to study because parents are concerned about safety. (2) The enabling inputs; the recruitment of Japanese teachers or even inviting lecturers are difficult due to the Ministry of Foreign Affairs of Japan. (3) Teaching and learning problems; an unfavorable environment for learning Japanese such as no native speakers in the area to motivate students. Based on interviews with seven academic staffs in the area, we found the following: (1) The teacher has to implement students' performance in both cognitive and psychomotor domain due to concern for learner readiness. (2) The teachers are using a variety of learning media resources for the replacement of lacking native speaker teacher. (3) The teachers are

providing simulated activities or learning environments that encourage students to use Japanese or create an MOU with universities in Japan to increase the opportunity for students to learn Japanese language and culture with native speakers by organizing activities outside the area or offering scholarships to exchange in Japan.

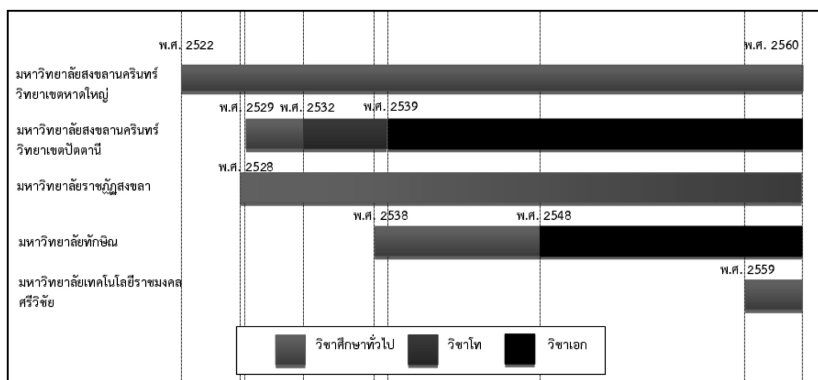
Keywords : Teaching Japanese Language, Southern border provinces, Thailand

1. บทนำ

การเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นในสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยเปิดสอนเป็นวิชาศึกษาทั่วไปในปี 2522 และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ก็ได้เริ่มเปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาศึกษาทั่วไปเช่นกันในปี 2529 หลังจากนั้นจึงพัฒนาเป็นวิชาโทในปี พ.ศ. 2532 และเปิดสอนเป็นวิชาเอกครั้งแรกในปี 2539 ซึ่งเป็นแห่งแรกในภาคใต้ ในปีถัดมามหาวิทยาลัยทักษิณ หรือเดิมคือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ ได้เริ่มเปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาศึกษาทั่วไปเช่นเดียวกันในปี 2540 และเปิดสอนเป็นวิชาเอกแห่งที่สองของภาคใต้ในปี พ.ศ. 2548 สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาซึ่งมีที่ตั้งติดกับมหาวิทยาลัยทักษิณเริ่มเปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาศึกษาทั่วไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 และล่าสุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ได้เปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาศึกษาทั่วไปในปี พ.ศ. 2559 นอกจากนี้พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้แล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชได้เคยเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกเช่นเดียวกันในปี พ.ศ. 2545 และได้รับนักศึกษารุ่นสุดท้ายในปี 2548⁵ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ตก็มีการเปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาศึกษาทั่วไปในช่วง เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ในปัจจุบันเปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาศึกษาทั่วไปให้นักศึกษาคณะการท่องเที่ยว จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในปัจจุบันพื้นที่ชายแดนใต้ คือ จังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี เป็นแหล่งศูนย์รวมการ

⁵ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับการอนุมัติจากสภา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สืบค้นวันที่ 3 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://regis.nstru.ac.th/regis_web2016/idx_download_struc.php

เรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษาทั้งเปิดสอนเป็นวิชาเอกและวิชาศึกษาทั่วไป (ภาพที่ 1) นอกจากนี้การก่อตั้งชมรมครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นภาคใต้ เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2544⁶ เพื่อให้ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาได้รวมตัวกันทำกิจกรรม กระชับความสัมพันธ์สร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยชมรมครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นยังคงดำเนินกิจกรรมมาจนถึงในปัจจุบัน เป็นเวลามากกว่า 16 ปีแล้ว

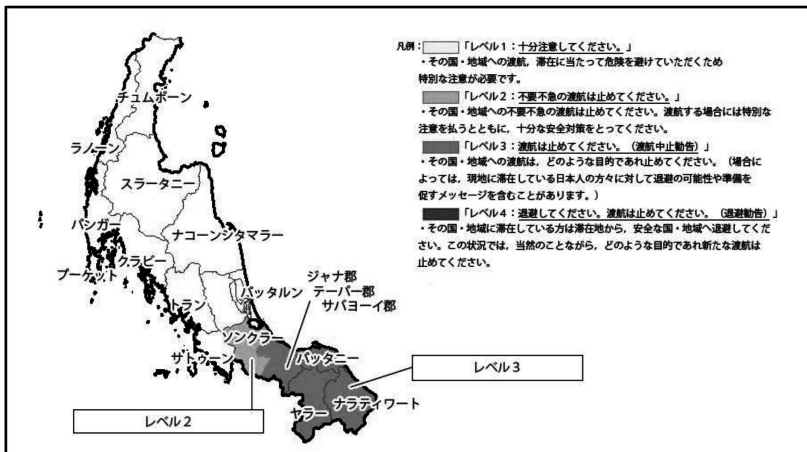


ภาพที่ 1 ช่วงเวลาการเปิดสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษา
ในเขตพื้นที่ชายแดนใต้

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระหว่างมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและมหาวิทยาลัยในภูมิภาค มีความแตกต่างกันอันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลาย ๆ มิติ เช่น คุณภาพของตัวผู้สอน (เทววิช เสวตไอยาราม, 2558) สำหรับพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาในพื้นที่อย่างมากคือ เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ อันที่จริงเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2536-546 แล้ว ทว่าตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รุนแรงมากขึ้น จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงภายในพื้นที่มัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานีในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547⁷ เป็นเหตุให้รัฐบาลญี่ปุ่นออกประกาศเตือนพลเมืองของ

⁶ช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2546 มีจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ (รวมจังหวัดสงขลาและสตูล ในบางครั้ง) รวม 784 ครั้งแต่ภายในปี พ.ศ. 2547 เพียงปีเดียวมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นถึง 1,139 ครั้ง (คณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552: 5)

ตนให้เลียงเดินทางเข้ามายังพื้นที่เสี่ยง ซึ่งในปัจจุบันอ้างอิงตามประกาศของสำนักงานความปลอดภัยในต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น (ดูภาพที่ 2 ประกอบ) พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส กับอีก 3 อำเภอของจังหวัดสงขลาถูกระบุระดับความปลอดภัยอยู่ที่ระดับ 3 คือ ยกเลิกการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ ในขณะที่จังหวัดสงขลาอีก 12 อำเภออยู่ในระดับ 2 คือ ยกเลิกการเดินทางเข้ามาในพื้นที่หากไม่มีความจำเป็นหรือเร่งด่วน



ภาพที่ 2 ระดับการเตือนภัยพื้นที่ชายแดนใต้ของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น
(ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ 12 มีนาคม 2560)⁶

ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวมาแล้วนี้ส่งผลให้ผู้เขียนสนใจศึกษาสภาพปัญหาและการปรับตัวของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ต่อไป

⁶ข้อมูลระดับการเตือนภัยพื้นที่ชายแดนใต้ กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2560.
จาก http://www.anzen.mofa.go.jp/info/pcinfectionspothazardinfo_007.html#ad-image-0

2. แนวคิดด้านคุณภาพการศึกษา

บทความนี้ใช้กรอบแนวคิดด้านคุณภาพการศึกษาสากลเหตุเพราะต้องการแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาในพื้นที่หนึ่งควรจะประกอบไปด้วยมิติด้านใดบ้าง และสภาพปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาใดที่ส่งผลกระทบต่อการสอนภาษาญี่ปุ่นหรือไม่ โดยใช้กรอบแนวคิดขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เป็นหลักในการวิเคราะห์และนำแนวคิดของ องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) และเจแปนฟาวนด์ชัน(JAPANFOUNDATION) มาร่วมพิจารณาเปรียบเทียบในมิติต่าง ๆ ร่วมด้วยในขั้นต้นเพื่อให้ครอบคลุมในการวิเคราะห์มากที่สุด

UNICEF(2000) ได้แบ่งหมวดการพิจารณาคุณภาพการศึกษาไว้ 5 หมวด ได้แก่ ผู้เรียน (learners) สิ่งแวดล้อม(enviromental) ข้อมูลและเนื้อหา(content) กระบวนการ (processes) และผลลัพธ์(outcomes) ส่วน UNESCO(2005) ได้แบ่งหมวดการพิจารณาคุณภาพออกเป็น 5 หมวดเช่นเดียวกัน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน (learner characteristics) บริบท(context) การป้อนเข้า(enabling Inputs) การเรียนการสอน (teaching and learning) และ ผลลัพธ์ (outcomes) ส่วนทางด้าน JAPANFOUNDATION (2012) ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกได้สรุปปัญหาทางการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นผลการสำรวจสภาพการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นซึ่งจากรายงานผลการสำรวจเมื่อปี ค.ศ. 2012 มีการสรุปแบ่งหมวดหมู่ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับกรอบแนวคิดด้านคุณภาพการศึกษาของทั้ง UNESCO(2005) และ UNICEF(2000) ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพียงแต่ JAPANFOUNDATION (2012) จะไม่มีการเน้นถึงประเด็นผลลัพธ์(outcomes)

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบกรอบแนวคิดคุณภาพการศึกษา
ของ UNICEF (2000) UNESCO(2005) และหัวข้อปัญหาในการเรียนการสอน
ภาษาญี่ปุ่นของ JAPANFOUNDATION(2012)⁹

UNICEF (2000)	UNESCO (2005)	ปัญหาของ JAPANFOUNDATION (2012)
ผู้เรียน (learners) ผู้เรียนที่แข็งแรงสมบูรณ์ พร้อมที่จะได้รับการสนับสนุน การเรียนรู้โดยรอบคอบและ ชุมชน	คุณลักษณะของผู้เรียน (learner characteristics) การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึง ความถนัด ความรู้ก่อนหน้า ความพร้อม อุปสรรคในการเรียน	ปัญหาด้านผู้เรียน - ปัญหาจำนวนผู้เรียนลดลง - ปัญหาผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียน
สิ่งแวดล้อม (environments) สิ่งแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย มี แหล่งข้อมูลและเครื่องอำนวยความสะดวก ความสะดวกเพียงพอ	บริบท(context) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ทั้งหมด เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ตลาดแรงงาน	ปัญหาด้านนโยบายของ สถาบัน - ปัญหาการพิจารณายกเลิก วิชาภาษาญี่ปุ่น
ข้อมูลและเนื้อหา (content) เนื้อหาที่มีการเชื่อมโยงระหว่าง หลักสูตรและอุปกรณ์เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตั้งแต่ระดับ ความรู้พื้นฐานทั้งการอ่าน การเขียน การคำนวณ ไปจน กระทั่งถึงความรู้สำหรับการ ดำรงชีพ	การป้อนเข้า(enabling Inputs) ทรัพยากรการเรียนรู้ ตำรา หนังสือ สื่อการเรียนการสอน ที่เพียงพอต่อความต้องการ สาธารณูปโภคทาง กายภาพ ทรัพยากรบุคคลที่ อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งหมด	ปัญหาด้านอุปกรณ์ - ปัญหาเครื่องมืออุปกรณ์ไม่ เพียงพอ ปัญหาด้านแหล่งข้อมูล - ปัญหาการขาดตำรา - ปัญหาการขาดข้อมูลด้าน ตำราและวิธีการสอน - ปัญหาการขาดข้อมูลด้าน สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น
กระบวนการ (processes) ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มี การบริหารจัดการในห้องเรียน อย่างดี มีการวัดและประเมิน ผลทักษะเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ และลดความไม่เสมอภาค	การเรียนการสอน (teaching and learning) การจัดการเรียนการสอนใน ห้องเรียน เทคนิคการสอน การออกแบบแผนการสอน ชั่วโมงเรียนของผู้เรียน การ วัดผลและประเมินผลการ เรียนรู้ ข้อมูลป้อนกลับจากผู้ เรียน ฯลฯ	ปัญหาด้านผู้สอน - ปัญหาจำนวนผู้สอนไม่พอ - ปัญหาความสามารถทาง ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอน - ปัญหาวิธีการสอนไม่ดี - ปัญหาเรื่องค่าตอบแทนไม่ เหมาะสม
ผลลัพธ์ (outcomes) ผลลัพธ์ที่ครอบคลุมทั้งทาง พุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและ จิตพิสัย และเชื่อมโยง สอดคล้องกับเป้าประสงค์ นโยบายการ ศึกษาาระดับ ชาติและการมีส่วนร่วมในสังคม เชิงบวก	ผลลัพธ์ (outcomes) ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ มีเพียงเฉพาะด้านพุทธิพิสัย แต่หมายรวมถึงด้านทักษะ พิสัยและจิตพิสัย มีคุณค่าและ ทำประโยชน์กลับคืนสู่สังคม	

⁹อ้างอิงใน เดวิช เสวตไอยาราม. (2558). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย. รายงาน
สืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติเนื่องในโอกาสครบรอบปีที่ 49 แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บทความนี้ใช้กรอบแนวคิดคุณภาพการศึกษาของ UNESCO (2005) เนื่องจากครอบคลุมถึงบริบททางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาดังแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ยกตัวอย่างเช่นหากพิจารณาคุณภาพการสอนภาษาญี่ปุ่นตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามตารางที่ 1 จะเริ่มตั้งแต่วัตถุประสงค์ของผู้เรียน ผู้เรียนเติบโตมาในพื้นที่ที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ เช่นไร สภาพแวดล้อมเหล่านั้นได้สร้างความพร้อมทางการศึกษาทั้งทางพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัยที่จะเอื้ออำนวยต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ และเมื่อเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้วการเรียนรู้ผ่านบริบททางเศรษฐกิจ สังคม มีผลกระทบเช่นไรต่อการจัดการศึกษา ระหว่างกระบวนการทั้งหลายมีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้หรือไม่ มีกระบวนการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังในขั้นสุดท้ายคือผลลัพธ์ของผู้เรียน ในแต่ละขั้นตอนพื้นที่ที่ต่างกันก็ย่อมมีปัจจัยภายในและภายนอกที่ต่างกันอันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านบวกและลบ หรือเกิดปัญหาเฉพาะพื้นที่ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา นั้น สำหรับในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่น่าสนใจเนื่องจากปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมด้านใดบ้างต่อกระบวนการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยบทความนี้เน้นการพินิจวิเคราะห์ถ่ายทอดสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในบริบทของปัญหาที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นในประเทศไทย

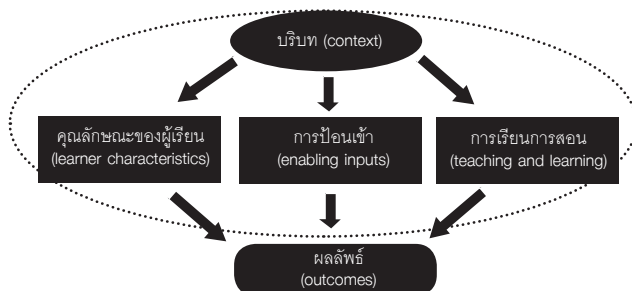
3. สภาพและปัญหาในปัจจุบันของการสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยตรง (personal interview) ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษาทั้งชายและหญิง คนไทยและคนญี่ปุ่นจำนวนรวมทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งมีประสบการณ์การสอนภาษาญี่ปุ่นแตกต่างกันไปดังรายละเอียดในตารางที่ 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกำหนดคำถามตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาของ UNESCO(2005)

ตารางที่ 2 รายละเอียดผู้ให้สัมภาษณ์

รหัสของผู้ให้ข้อมูล	อายุ	เพศ	สัญชาติ	ประสบการณ์การทำงาน (ไม่รวมเวลาการศึกษาต่อและ อบรมต่างประเทศ)	คุณวุฒิ
A	48	หญิง	ไทย	19-20 ปี	ปริญญาโท
B	36	หญิง	ไทย	5-6 ปี	ปริญญาโท
C	46	หญิง	ไทย	15-16 ปี	ปริญญาโท
D	46	หญิง	ไทย	19-20 ปี	ปริญญาโท
D1	36	หญิง	ไทย	9-10 ปี	ปริญญาโท
D2	33	หญิง	ไทย	6 ปี	ปริญญาโท
D3	46	ชาย	ญี่ปุ่น	7 ปี	ปริญญาโท

จากผลการสัมภาษณ์ร่วมกับการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วสามารถสรุปสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้โดยสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ซึ่งถือเป็นปัจจัยด้านบริบท(context) นั้นส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของผู้เรียน(learner characteristics) การป้อนเข้า(enabling inputs) และการเรียนการสอน(teaching and learning) ซึ่งทั้งหมดจะนำไปสู่ผลลัพธ์ (outcomes) ในที่สุด เนื่องจากบริบท(context)เป็นปัจจัยแทรกซึมต่อปัจจัยด้านอื่น ๆ และผลลัพธ์ (outcomes) เป็นปลายทางของกระบวนการทั้งหมดยากต่อการพิสูจน์หรือแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าผลลัพธ์เช่นใดดีหรือไม่ดี บทความนี้จึงขอเสนอประเด็น 3 ประเด็นใหญ่คือ สภาพปัญหาทางคุณลักษณะของผู้เรียน สภาพปัญหาทางการป้อนเข้า และสภาพปัญหาการเรียนการสอนในพื้นที่ชายแดนใต้เป็นหลัก (ภาพที่ 3)



ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์เชิงกลไกของปัจจัยตามเกณฑ์คุณภาพของ UNESCO(2005)

3.1 ปัญหาด้านคุณลักษณะของผู้เรียน (the problems of learner characteristics)

ผลกระทบจากปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ ทำให้พื้นที่ในบริเวณนี้กลายเป็นพื้นที่ที่ทั้งคนภายในและคนภายนอกมองว่าไม่ปลอดภัย แม้แต่ผู้ปกครองซึ่งอยู่ในพื้นที่เองส่วนหนึ่งก็เลือกสถาบันการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่อื่นที่มีความปลอดภัยมากกว่าให้บุตรหลานไปเรียน(สุพิศ ขาวทอง, 2558 : 623) นอกจากสถานการณ์โดยรวมของประเทศด้านปัญหาคำนวนผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาลดลงเนื่องจากอัตราการเกิดที่น้อยลงแล้วนั้น เมื่อพูดถึงชื่อจังหวัดชายแดนใต้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากนอกพื้นที่โดยเฉพาะต่างภูมิภาคจะรู้สึกหวาดกลัวอีกทั้งผู้ปกครองเองก็กังวลด้านความปลอดภัยห้ามปรามบุตรหลานมิให้เลือกเข้ามาศึกษาต่อ ส่งผลให้ในปัจจุบันถึงแม้ยังมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในภาคใต้นอกพื้นที่สนใจเข้ามาศึกษาต่อแต่นักเรียนจากต่างภูมิภาคลดน้อยลงมาก ทำให้ความหลากหลายของผู้เรียนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ สิ่งนี้เป็นปัจจัยที่บีบบังคับทำให้สถาบันการศึกษาต้องรับผู้เรียนในพื้นที่¹⁰ ที่อาจจะไม่ได้มีความต้องการที่จะเรียนภาษาญี่ปุ่นอย่างแท้จริงแต่จำเป็นต้องเลือกเพื่อจะได้เข้าศึกษาในระดับชั้นอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องรับเพื่อความอยู่รอดสภาพปัญหาเช่นนี้สอดคล้องกับที่ Justino, P. (2014 : 4) ระบุไว้ว่าในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งและเกิดความไม่สงบในพื้นที่ จะเป็นชนวนทำให้คนในพื้นที่หนีออกจากพื้นที่ถึงแม้ว่าในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้จะไม่มีปัญหาความรุนแรงถึงขั้นมีการโจมตีสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยตรง แต่สภาพการณ์ความรุนแรงโดยรวมทำให้ผู้เรียนเกิดความหวาดกลัวดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของอาจารย์ผู้สอนในพื้นที่

“ปีนี้ได้เยอะหน่อย 23 ก็จะไม่เต็ม และก็มักจะได้เด็กแถบนั่นเป็นส่วนใหญ่ พอเด็กแถบนั่นเป็นส่วนใหญ่หมายถึงว่าเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จะเรียนเอกนี้เพื่อไปประกอบอาชีพหรือไปศึกษาต่อก็จะไม่เหมือนกับเด็กที่อื่น ก็คือว่าถ้าจบแล้วเขาก็จะมีความคิดที่จะทำงานแถบ้าน เขาไม่ได้คิดว่าเราจะต้องไปทำงานในพื้นที่อื่น” (ผู้ให้ข้อมูล A)

¹⁰หมายถึงรวมถึงในพื้นที่ชายแดนใต้และพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด

“เขา ก็อาจจะมีทางเลือกพื้นที่อื่น หัวกะทิจากตามจังหวัด
ใกล้เคียงเขาก็อาจจะมีทางเลือกไปที่อื่นที่ดีกว่า แต่ว่าก็จะมีบ้าง
ที่เป็นหัวกะทิจากในพื้นที่ที่เข้ามาเรียน ส่วนมากก็จะเป็นเด็กที่
เรียกว่าไม่ค่อยมีทุนทรัพย์พอที่จะไปที่อื่น โชคดีที่เราได้มา”
(ผู้ให้ข้อมูล B)

“ก็ยกตัวอย่างของปัตตานีมันคงมีปัญหาหลายอย่างด้วย
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของตัวเด็กเอง เรื่องหลักสูตรอะไรอย่างนี้ แต่ว่า
เป็นเรื่องปัญหา 3 จังหวัด จะเห็นว่าคุณภาพเด็กจะค่อนข้าง
จะต่ำลงเห็นอย่างเห็นได้ชัด แล้วก็เกรดไม่เหมือนเมื่อก่อน”
(ผู้ให้ข้อมูล B)

ทั้งนี้พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ทั้ง 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
สตูล และสงขลา ก็ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ย่อยตามประกาศเตือนภัยของ
กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และอีก 4 อำเภอ
รอบนอกของจังหวัดสงขลาอยู่ในกลุ่มที่มีความรุนแรงมากกว่า ส่วนพื้นที่จังหวัดสงขลา
ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเตือนภัยที่อ่อนกว่า แม้แต่ในความรู้สึกของคนไทยหากพูดถึงพื้นที่
ที่มีความรุนแรงก็มักจะใช้คำว่า “3 จังหวัดชายแดนใต้” อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา
นราธิวาส ในปัจจุบันผู้เรียนบางส่วนจึงหันไปพิจารณาเลือกเรียนที่สถาบันการศึกษา
ในจังหวัดสงขลามากขึ้น¹¹ ส่วนจังหวัดสตูลไม่มีการประกาศเตือนภัยและไม่มีสถาบัน
การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่น

“มีผลกระทบต่อจำนวนของเรา และความหลากหลาย
ของเด็ก คือปีแรก ๆ อาจจะยังไม่เห็นชัด แต่หลังจากนั้นจะเห็นชัด
แล้วก็เท่าที่พูดคุยกับอาจารย์มัธยมเขาก็บอกว่าเขาก็แนะแนว
แนะนำเด็กให้เลือกไปที่ปัตตานีเพราะเขาเห็นสอนมายาวนาน
มีกำลังคน ความพร้อม แต่เด็กก็ต้องฟังผู้ปกครอง ผู้ปกครองจะ
เป็นห่วงเรื่องสถานการณ์ เด็กก็เลยถ่ายเทมาที่นี่ เยอะ ถ่ายเท
มาเยอะ ช่วงหลัง” (ผู้ให้ข้อมูล A)

¹¹เป็นปรากฏการณ์การเคลื่อนย้ายจากพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่มีระดับการพัฒนาดำ ไปสู่จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่
ที่มีระดับการพัฒนาสูงกว่า ดังที่แผนพัฒนาชายแดนใต้ได้ให้ความหมายของทั้ง 2 พื้นที่(คณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนา
พื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. 2552: 22)

“เกิดไฟได้แล้ว มีไฟได้แล้วด้วย เพราะไฟได้เกิดปี 48 พอตอนเข้ามาสอนประมาณ 51 มันก็ทำให้เด็กที่จะไปทางฝั่ง 3 ชายแดนได้ก็อาจจะกลับหันมามองที่นี่ ในขณะที่ราชภฏนครศรีธรรมราช ไม่ได้รองรับเด็กหรือนิสิตที่อยู่ในช่วง 4 หรือ 5 จังหวัดตอนล่างตรงนี้ อย่างพัทลุง นคร(นครศรีธรรมราช)เองก็เด็กนครโดยส่วนใหญ่ที่ดูก็รักที่จะไปเรียนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ก็จะไปเรียนมหาวิทยาลัยเปิดอะไรบ้าง” (ผู้ให้ข้อมูล E)

3.2 ปัญหาการป้อนเข้า (the problems of enabling inputs)

Justino, P. (2014: 5) กล่าวไว้ว่าสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่มีขัดแย้งกระทบต่อการจ้างงานตำแหน่งอาจารย์ในหลาย ๆ ประเทศรวมประเทศไทย แต่จริง ๆ แล้วสำหรับกรณีวงการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย ปัญหาได้อยู่ที่การไม่มีตำแหน่งจ้าง แต่เกิดจากการที่กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นออกประกาศเตือนพลเมืองชาวญี่ปุ่นให้เลี่ยงหรือระงับการเข้ามาในพื้นที่ ทำให้นโยบายนี้เป็นเสมือนกำแพงอุปสรรคขัดขวางมิให้ชาวญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในพื้นที่ระยะยาวเพื่อทำงานประกอบอาชีพเป็นอาจารย์ประจำหรือแม้แต่เข้ามาเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษให้ความรู้ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นแก่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ได้สะดวกนัก เมื่ออาจารย์ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถเข้ามาในพื้นที่ได้นอกจากจะเกิดปัญหาด้านความหลากหลายของผู้เรียนใน 3.1 แล้ว ก็เกิดปัญหาความหลากหลายของอาจารย์ผู้สอนด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้อาจารย์ชาวไทยต้องรับผิดชอบสอนในสิ่งที่ตนเองไม่ถนัดหรือไม่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง หรืออาจจะไม่มีการสอนในรายวิชานั้นเหตุเพราะไม่มีอาจารย์สอน

“การปรับปรุงหลักสูตร บางทีเราอยากจะปรับให้เด็กเรา แต่ว่าพอเราดูอัตราหรือว่าความเป็นไปได้เกี่ยวกับบุคลากรเรา อย่างวรรณคดีที่จริงมันสำคัญ ปรากฏว่าอาจารย์ก็มีทัศนคติต่อวรรณคดีไม่ค่อยจะเท่าไร แล้วก็บุคลากรทางด้านนี้ที่จะมาสอนก็ไม่มี ทำให้เด็กเราขาดส่วนนี้ วรรณคดีจะไปอะไรเค้าเรียกชัดเถลา

หรืออะไรเขาได้เยอะ มันได้จากตัววรรณคดีเยอะ แต่ตัวเองก็ไม่สามารถเหมือนกัน ขาดกำลังคน พอขาดอะไรมันตรงไหน มันก็ขาดโอกาสตรงนั้นไป” (ผู้ให้ข้อมูล A)

“คิดว่าจะน่าจะใช้เพราะก่อนหน้านี้เราก็ไม่ค่อยได้รับผู้ขายรับผู้หญิง แล้วก็วัยรุ่น พอวันที่เกิดเหตุได้ไม่กี่วัน เขาทิ้งของอะไรหมดเลยแล้วก็ไปเลย” (ผู้ให้ข้อมูล A)

“ก่อนทำหลักสูตร เราก็คงดูทั่ว ๆ เราก็จะดูว่าพยายามให้รายวิชามันครอบคลุม แต่ว่า ส่วนตัวคิดว่ารายวิชาในหลักสูตรค่อนข้างครอบคลุม แต่มันขึ้นอยู่กับว่าเรามีความพร้อมที่จะเปิดตอนนั้นหรือเปล่า อาจจะติดปัญหาเรื่องอาจารย์ วิชาเลือกเราเปิดได้ไม่ครบอะไรอย่างนี้ก็มีเหมือนกัน” (ผู้ให้ข้อมูล B)

“สำหรับการที่เขาให้มา เขาลงมาอบรมถึงจังหวัดตรัง กับบริการถึงที่ ยกเว้นเพียงแต่ว่า ไม่กล้าส่งญี่ปุ่นมาฝั่งใต้เป็นปัญหาระดับชาติที่แก้ไม่ได้ ขอรุณขออุปการณ เรื่องนี้โอเค”(ผู้ให้ข้อมูล D)

“คือ JICA เขาเหมือนเวลาเขามาเขาจะส่งเอกสารมาก่อนว่าเขามีคนญี่ปุ่นนี้ ๆ ต้องการที่จะเข้ามา เราก็ตอบกลับไปต้องการหรือไม่ต้องการ พอตอนหลัง ๆ เหมือนเหตุการณ์มันรุนแรงมากขึ้น เหตุการณ์ภาคใต้เอกสารพวกนั้นก็หายไปเลยโดยปริยาย” (ผู้ให้ข้อมูล E)

“เพราะว่ามีการปรับอาจารย์เข้าออกอยู่ตลอด เราต้องสอนวิชาที่ไม่เคยสอนก็ต้องสอน วิชาที่ที่เคยสอนอยู่บางทีพออาจารย์เขาเข้ามาใหม่ก็อาจจะต้องเปลี่ยน ถ้าเกิดเขาถนัดด้านนั้นก็ต้องปรับให้เขาสอน” (ผู้ให้ข้อมูล E)

“รวมสงขลาด้วยทำให้มีคนญี่ปุ่นมาอยู่ที่นี่ยากขึ้น ยากมาก ยากมาก บางทีเหมือนกับว่าเป็นความจริงไม่เป็นขนาดนี้แต่ก็คือ คือว่าสถานทูตเขาจะยังประกาศยังไม่เปลี่ยนชื่อใหม่ อย่างจังหวัด สงขลา ปัตตานี ยะลาหรือว่าจะไร้ก็น่าจะมีใครมา แล้วก็ยังเจอเฟ หรือว่าใจกว้างเขาก็มาได้ ก็คือเรื่องนี้ถือว่ามีปัญหาสำคัญมาก” (ผู้ให้ข้อมูล G)

นอกจากปัญหาการหนีกลับประเทศญี่ปุ่นกลางคันในช่วงที่เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ทวีความรุนแรงจนนำไปสู่การออกประกาศเตือนภัยพลเมืองญี่ปุ่นมิให้เข้ามาในพื้นที่เสี่ยงจนส่งผลกระทบต่อการศึกษาและความหลากหลายของอาจารย์ผู้สอนชาวญี่ปุ่นแล้ว ความหลากหลายทางอายุหรือเพศก็เป็นปัจจัยทางอ้อมที่จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนในพื้นที่ด้วย

“วัยวุฒิของอ.ที่เราได้รับมา โดยสาขาหรือโดยเพศ เป็น ผู้ชายเท่านั้นและอยู่ยาวนานแล้วก็วัยก็ อายุมาก ก็คงเด็กก็คงไม่กล้าเข้า แม้แต่เราเองก็ไม่ว่าจะ มันเลยเกิดความเจ็บไม่มีการ สนทนาถกเถียงหรืออะไรที่ทำให้ภาษาเราแตกย่อยออกไป” (ผู้ให้ ข้อมูล A)

3.3 ปัญหาด้านการเรียนการสอน (the problems of teaching and learning)

3.3.1 การรับผิดชอบสอนรายวิชาต่าง ๆ

ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจาก 3.2 ปัญหาการนำเข้า (enabling inputs) เมื่อเกิดสถานการณ์รุนแรงขึ้น อาจารย์ชาวญี่ปุ่นหนีกลับหรือไม่สามารถเข้ามาในพื้นที่ได้สะดวก แม้แต่อาจารย์ชาวไทยที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ก็จะออกจากพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนหรือมีการเข้าออกเปลี่ยนถ่ายของอาจารย์ผู้สอนตลอดเวลา ทำใหรรายวิชาที่ต้องรับผิดชอบในแต่ละภาค การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบให้ไม่สามารถเตรียมการสอนได้ทัน หรือไม่มีการส่งมอบความเชี่ยวชาญในการสอนรายวิชานั้น ๆ อย่างแท้จริง

“จะมีหลายวิชาเกินไปทำให้เราก็อเตรียมการสอนไม่เต็มที ก็คือเมื่อก่อนจะเป็นแบบหลายวิชาเกินไปทำให้เอกสารการสอนไม่ดี ไม่พอพร้อมที่จะไปสอน แต่ว่าตอนนี้เหมือนพอจะมีเวลาเป็นวิชาที่เราสอนจริง ๆ ก็เข้าใจแล้วก็ง่ายขึ้นมีเวลากับตรงนั้นมากขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูล G)

3.3.2 สาธารณูปโภคการสอนและสื่อการสอน

พื้นที่ที่เกิดการขัดแย้งหรือมีสถานการณ์ความไม่สงบการศึกษามักจะไม่สามารถให้ความสำคัญมากนัก สาธารณูปโภคสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งหลายอาจจะไม่ได้รับการปรับปรุงหรือถูกปล่อยให้เสื่อมโทรม ผลจากการสำรวจครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าห้องปฏิบัติการทางภาษาซึ่งมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่ได้มาตรฐานหรือบางแห่งยังไม่มี เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมพัฒนาการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะการฝึกทักษะฟังและพูด ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการสื่อสาร หรือแม้แต่อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอนพื้นฐานในห้องเรียนเช่น กระดานไวท์บอร์ด บางสถาบันการศึกษายังไม่มีความพร้อมซึ่งที่จริงอาจจะไม่ใช่ปัญหาที่เกิดมาจากการถูกปล่อยปละละเลยเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่โดยตรง แต่เป็นการสะท้อนสภาพปัจจุบันว่ามีปัญหาอย่างไรบ้าง

“มีปัญหาบ้าง เรื่องแบบ อุปกรณ์อะไรทั้งหลาย ก็จะมีเหมือนกัน เช่น มติดัดทำให้การเรียนต้องล่าช้าไปอะไรอย่างนี้ เรียกเจ้าหน้าที่อะไรกัน เสียงก็อาจจะไม่ได้พร้อมมาก” (ผู้ให้ข้อมูล B)

“ห้องแล็บนี้จะมีปัญหาหน่อยนึงเพราะว่า เนื่องจากมันเป็นวิชาภาษาทั้งหมด สอนวิชาภาษาทั้งหมดแต่ว่าห้องแล็บไม่เพียงพอ ตอนนี้ที่ใช้อยู่ก็คือว่าก็ต้องใช้เปิดจากคอมพิวเตอร์ซึ่งบางทีถ้าเป็นองเซ(เสียง) จริง ๆ เอาเข้าจริง ๆ การขยับปาก ออกเสียงจะไม่ได้ เด็กจะไม่ได้ฟังจากตรงนี้ แต่ว่าเราก็อถือว่าโอเค เวลาในชีวิตประจำวันจริง ๆ เด็กก็ไม่ได้ฟังจากหูฟัง แล้วก็ในชีวิตประจำวันจริง ๆ มันก็มีพวกซัทส์อง(เสียงรบกวน) ก็เอาแบบนี้ก็ได้ แต่อย่างน้อยเราต้องมีไมค์ใช้ เราก็มิมีไมค์ใช้เราก็ดินหาเด็กได้ มัน

ก็มีลำโพงเพียงแต่ว่าถ้าเด็กจะไปนั่งฝึกเทพจริง ๆ ตอนนี้อยู่ที่ LMS แต่ว่าที่อัดไว้ยังไม่ค่อยดีเท่าไร ตอนอัดนี้ระบบเสียง เราไม่ได้อัดในห้องอัดมันก็เลยไม่ค่อยดี ทีนี้ที่มีปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือว่าห้องอัดของทีคณะไม่ดี เพราะว่ามันไม่ใช่ห้องที่ทำไว้สำหรับอัดเสียงโดยเฉพาะ บางทีกำลังอัดข้อสอบอยู่ข้างจ๊อดกิจกรรม เพราะว่าเสียงมันดัง” (ผู้ให้ข้อมูล C)

“ใช้ไม่ได้นะ เอาจริง ๆ คือใช้ไม่ได้แล้วก็เหมือนเวลาฝึกไม่ได้มีหูฟังจริง ๆ คือตัวเองเรียนมอ.มาจริง ๆ มอ.อยู่ในปัตตานี มันน่าจะแบบไม่ถึง แต่ว่าเหมือนของมอ.แค่ญี่ปุ่น 1 จะแบ่งเลยว่า 2-3 ชั่วโมงเรียนกับอาจารย์ไทย อีก 1 ชั่วโมงจะเรียนกับอาจารย์ญี่ปุ่น แล้วเข้าห้องแล็บใส่หูฟัง แล้วก็จะชัดขึ้น แต่ทีนี้มันเป็นห้องแล็บนะ แต่หูฟังไม่ได้ใช้เหมือนเราเปิดคอมลักษณะนั้น” (ผู้ให้ข้อมูล F)

“ถ้าให้ดีกว่า คือเรื่องเกี่ยวกับห้องเรียน ห้องเรียนอยากให้ใช้ไวท์บอร์ด ใช้การเขียนให้ดี เมื่อก่อนจะมีห้อง ส่วนใหญ่ครบหมดแหละครับ แต่ว่าบางทีจำนวนเด็กเยอะแล้วก็มีห้องที่ยังไม่พร้อมก็ยังมีนะครับเช่นไวท์บอร์ด แล้วก็มันจะมีถ้าเด็กเยอะเกินไปมันติดเกินไปเวลาเราสอบย่อยเด็กก็จะดูง่าย อยากให้เป็นห้องแบบใหญ่กว่านี้ก็ดี แล้วก็ไวท์บอร์ดให้มากกว่านี้ก็ดี” (ผู้ให้ข้อมูล G)

4. การปรับตัวรับมือต่อปัญหา (the adaptation to the problems)

4.1 การปรับตัวรับมือกับปัญหาด้านคุณลักษณะผู้เรียน (the adaptation to the problems of learners characteristics)

ในการปรับตัวกับปัญหาข้างต้นนั้นอาจจะไม่ใช่การปรับตัวในระดับนโยบาย อาจเป็นการปรับตัวของผู้สอนเองที่จะปรับตัวอย่างไรให้สามารถดำเนินการสอนภาษาญี่ปุ่นในบริบทสิ่งแวดล้อมที่มีความพิเศษกว่าพื้นที่อื่นทางด้านปัญหาความขัดแย้งและความไม่สงบในขณะเดียวกันก็ต้องพยายามคงคุณภาพของการเรียนการสอนภาษา

ญี่ปุ่นให้ได้ กลยุทธ์การแก้ปัญหาคุณลักษณะของผู้เรียนซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้สอนในพื้นที่ที่มีความเห็นตรงกันแยกเป็นสองประเด็นคือ ประเด็นที่หนึ่งเกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการเรียนภาษาญี่ปุ่นโดยตรงพบว่าผู้เข้าศึกษามีความหลากหลายลดน้อยลงไม่ได้ผู้เรียนคุณภาพจากพื้นที่อื่นหรือภูมิภาคอื่นเช่นแต่ก่อน ประเด็นที่สองมิได้เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นโดยตรงแต่เป็นคุณภาพในด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนที่ลดลงเช่นเดียวกัน เช่น วินัย ความเพียรพยายาม ความขวนขวาย ความใส่ใจ ฯลฯ ผู้สอนก็จะพยายามหาเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มากขึ้น

“ที่คิดก็คือเด็กที่เข้ามายังเรา เขาไม่ได้อยากจะเรียนญี่ปุ่นจริง ๆ อันนี้อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่ง ปัจจัยที่สองก็คือเราอาจจะสอนไม่สนุกพอกระมัง ประมาณนั้น เพราะเหมือนเด็กเดี๋ยวนี้ อย่างที่รู้ เขาค่อนข้างสมาธิสั้น ต้องการความบันเทิงตลอดเวลา อะไรอย่างนี้ เหมือนช่วงหลัง ๆ ก็จะเริ่มซอพท์ลงอะไรอย่างนี้ เด็กก็จะไม่ค่อยกลัวมากเท่าเมื่อก่อนแล้วคือพยายามใกล้ชิดกับเขาให้เหมือนกับเป็นเพื่อนกันมากขึ้นอะไรอย่างนี้ เหมือนมีอะไร เขาก็จะได้บอกเราเลยแล้วเราก็ได้ชี้เขาได้ตรงจุด ดีกว่ากลัวกัน แล้วก็ไม่ใช่เข้าหากัน คือพยายามปรับอยู่แต่อย่างนี้ไม่รู้ว่าจะได้ผลมากน้อยแค่ไหน” (ผู้ให้ข้อมูล F)

4.2 การปรับตัวรับมือกับปัญหาด้านป้อนเข้า (the adaptation to the problems of enabling inputs)

การปรับตัวและแก้ปัญหาคารขาดแคลนอาจารย์ชาวญี่ปุ่น คือ การหาสื่อการสอนที่จะสามารถใช้เพื่อทดแทนเจ้าของภาษาได้ โดยผู้สอนบางคนให้ความเห็นว่าในปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตค่อนข้างทันสมัย ถึงแม้จะไม่ได้เจอและสื่อสารกับเจ้าของภาษา แต่ก็สามารถที่จะเข้าไปหาความรู้ทดแทนได้ไม่มากนักน้อยในอินเทอร์เน็ตเนื่องจากเป็นสื่อมัลติมีเดียที่มีครบทั้งภาพและเสียง สอดคล้องกับกนกพร ศรีญาณลักษณ์ (2559 : 4) ที่ได้กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเสริมในการเรียนภาษาต่างประเทศจะทำให้ผู้เรียนมีช่องทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นโดยสามารถฝึกได้ทุกทักษะโดยไม่

จำเป็นต้องไปยังประเทศเจ้าของภาษา หรือในกรณีบทความนี้คืออาจใช้ทดแทนเจ้าของภาษาได้ในกรณีวิกฤตจริง ๆ

“ถามว่ามีไหมก็อาจจะมีย่าง แต่มันคงไม่ได้เท่าเหมือนเมื่อก่อน เพราะว่าเดี๋ยวนี้สื่อมันเยอะมากเลยคะ คือ มันไม่จำเป็นต้องออกจากบ้านแล้วไปเจอใช้ไหมคะ มันอยู่บ้านคุณก็ดูนู่นดูนี่ได้ตลอด เพราะฉะนั้นแรงกระตุ้นตรงนี้น่าจะมาจากตัวเด็กเองมากกว่าว่าเขาชวนชวนแค่นั้น อยู่บ้านก็โอเคแล้วแต่มองว่ามันอาจจะมีปัญหาตรงที่ว่าแทนที่เราจะได้ assign งานเด็กให้ ได้มีโอกาสไปพูดคุยกับคนญี่ปุ่นที่ออกพื้นที่อะไรอย่างนี้ได้ ตรงนี้เราไม่มี มันไม่มีโอกาสได้แบบไปพูดไปเก็บข้อมูลไปอะไรอย่างนี้ได้ นั่นนี้มากกว่า” (ผู้ให้ข้อมูล B)

“มันอาจจะป็นปัจจัยหนึ่งแหละที่ทำให้เด็กไม่มีคนที่จะสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ เหมือนเขาเจออาจารย์ไทยเขาก็สะดวกใจที่จะคุยภาษาไทยมากกว่าต่อให้พูดญี่ปุ่นเขาก็พูดไทยกลับมาหาเราอยู่ดี แต่ว่าจริง ๆ แล้วมันก็ไม่ใช่ว่าปัจจัยหลักเพราะเขาสามารถเรียนรู้จากสื่ออื่น ๆ ได้” (ผู้ให้ข้อมูล F)

“แล้วมันเป็นสื่อฟรีด้วยเดี๋ยวนี้ เมื่อก่อนถ้าจะดูญี่ปุ่นทีหนึ่ง (ครั้งหนึ่ง) เราต้องสั่งติดจานที่บ้านนู่นนั่นนี่ เดี๋ยวนี้มันก็มีของฟรีเยอะ” (ผู้ให้ข้อมูล F)

นิศากร ทองนอก (2552) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้สรุปผลการวิจัยไว้ได้อย่างน่าสนใจว่า

“...ครูผู้สอนชาวไทยมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่คอยแนะนำผู้เรียนและชะมกเขม่นในการจัดหากิจกรรมและจัดหาโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะทางภาษา นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน เพราะโรงเรียนในเขตภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่มีผู้สอนที่เป็น

เจ้าของภาษาซึ่งอาจเป็นเพราะเขตภาคใต้ไม่ได้เป็นพื้นที่การลงทุนทางธุรกิจหรือการเข้ามาพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น ผู้เรียนจึงขาดบรรยากาศและโอกาสในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจากเจ้าของภาษาโดยตรง...”

(นิศากร ทองนอก, 2552 : 29)

ถึงแม้งานวิจัยของ นิศากร ทองนอก (2552) จะเป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแต่เป็นการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด สะท้อนสภาพบริบทของภาคใต้ไว้ได้อย่างชัดเจน เชกเช่นเดียวกับการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ชายแดนใต้ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้สอนชาวไทยต้องรับหน้าที่ในการคัดกรอง คัดเลือก และจัดหาสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมที่จะกล่าวถึงเป็นลำดับต่อไป เพื่อให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ชายแดนใต้สามารถจะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้อย่างไม่เกิดความเหลื่อมล้ำกับพื้นที่อื่น สอดคล้องกับที่ Mollet, J. A. (2007: 160) ได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาด้านการขาดแรงจูงใจ (lack of motivation) ของนักเรียนในจังหวัดปาปัวตะวันตก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งและมีสภาพแวดล้อมที่ไม่มีแรงจูงใจให้เด็กในพื้นที่มีความอยากที่จะเรียนหรือไปโรงเรียน ในกรณีของพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้อาจอนุมานได้ว่าสภาพแวดล้อมที่แทบจะไม่มีชาวญี่ปุ่นพำนักไม่ว่าจะระยะสั้นหรือระยะยาว หรือแม้แต่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มีให้เห็นไม่บ่อยครั้งนัก อาจจะเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้นักเรียนในพื้นที่นี้ไม่มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นถึงแม้จะเลือกเข้ามาศึกษาต่อในวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นก็ตามซึ่งเป็นความท้าทายของผู้สอนในการที่จะรับมือและลดปัญหาตรงนี้ในกระบวนการอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน

4.3 การปรับตัวรับตัวกับการจัดการเรียนการสอน (the adaptation to the problems of teaching and learning)

4.3.1 การใช้สื่อการสอน

การปรับตัวและแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาการสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่ามีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เจอเนื้อหาทางด้านภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่หลากหลาย เนื่องจากโดยบริบทในพื้นที่ไม่มีโอกาสได้เจอเจ้าของภาษามากนัก และพบว่ามีการจัดทำเอกสาร

ประกอบการสอนที่เปลี่ยนเนื้อหาโดยใช้สภาพแวดล้อมท้องถิ่นที่ใกล้ตัวผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียนและเข้าใจได้ง่ายแทนที่จะยกตัวอย่างที่เป็นสภาพแวดล้อมญี่ปุ่นซึ่งใกล้ตัวผู้เรียนและทำความเข้าใจได้ยาก

“ตำราเรียนจริง ๆ ยังใช้หลัก คือ มินนะ (หนังสือเรียนมินนะ ในะนิฮงโกะ) นะคะ แต่ว่าเราก็ไม่ได้ คือ ไม่ได้เอามินนะอย่างเดียวเราก็ต้องเอาอย่างอื่นไปแทรกด้วยตลอดเพียงแต่เราสอนในห้องตัวอย่างประโยค หรือว่ากิจกรรมอะไรที่เราเอามาใช้ เราก็จะใช้สื่อจากข้างนอกด้วย เพราะว่ามินนะก็เหมือนกับให้เด็กไปอ่านเป็นตำราให้เด็กอ่านเอง ส่วนอาจารย์ก็จะไปสอนอย่างอื่นด้วยเพราะเดี๋ยวนี้เยอะมากเลย สื่อแบบตามออนไลน์อะไรอย่างนี้ก็เยอะ” (ผู้ให้ข้อมูล B)

“เป็นเอกสารประกอบการสอนที่ทำเอง ซึ่งเราเอาสารพัดมายำรวมกันแล้วก็เลือกอันที่เรารู้สึกว่าใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน ของเด็ก แต่ว่าก็อาจจะเปลี่ยนเวิร์ดดิ้งให้ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมของเด็ก” (ผู้ให้ข้อมูล C)

4.3.2 การจัดหาหนังสือตำรา

จากคำสัมภาษณ์พบว่าในปัจจุบันทุกสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาญี่ปุ่นมีการสนับสนุนงบประมาณในการที่จะสั่งซื้อหนังสือและตำราใหม่ ๆ หากแต่ผู้สอนอยากได้การสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอกที่ส่งเสริมด้านการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยตรง

“ที่คณะจะมี เขาเรียกว่าเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเขาก็จะมีบปให้ เขาก็จะพาเราไปเลือกซื้อ เพราะว่าเราซื้อเองไม่ได้ เป็น เราซื้อเองไม่ได้ เขาก็จะพาเราไปซื้อ” (ผู้ให้ข้อมูล C)

“ถ้าให้ตีกันน่าจะมีหนังสือเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนให้มันหลากหลายขึ้น คล้าย ๆ กับห้องสมุดภาษาญี่ปุ่นที่ม.เชียงใหม่ ลักษณะแบบนั้นก็จะดีมากเลย แล้วก็มีความดูแลจัดการจริง ๆ มัน

ก็จะมีมหาวิทยาลัยอื่นก็จะมายืมหนังสือ แล้วมัธยมก็จะเข้ามาเรา ก็เป็นศูนย์กลางได้ ถ้าอุปกรณ์สื่อหนังสือมีมาก ๆ มันก็จะมีคน สนใจเข้ามามากขึ้นแล้วก็อาจจะมีการกิจกรรมหรือขยายอะไรได้” (ผู้ให้ข้อมูล G)

4.3.3 เทคนิคการเรียนการสอน

ผู้สอนในพื้นที่ที่มีการเข้าอบรมสัมมนาในการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ ทั้งในและนอกพื้นที่ แต่หากเป็นการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาญี่ปุ่นต้องไป นอกพื้นที่ที่เท่านั้นเนื่องจากวิทยากรชาวญี่ปุ่นไม่สามารถเข้ามาในพื้นที่ได้หากต้องการ เงินทุนสนับสนุนจากองค์กรภายนอก หรือแม้แต่การจัดอบรมสัมมนาการสอนภาษา ญี่ปุ่นซึ่งจัดในภาคใต้ในพื้นที่อื่นในปัจจุบันก็จะมีภาระบุงกลุ่มผู้เข้าอบรมหลักคือ กลุ่มผู้สอนภาษาญี่ปุ่นระดับมัธยมก่อนเป็นอันดับแรก ผู้สอนระดับอุดมศึกษาจึงต้อง เดินทางไปเข้าอบรมที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งก็จะมีจัดปีละไม่กี่ครั้ง

“ไม่เคยได้ไปนะที่เขาลงมาเหมือนเป็น sakura network ที่ ลงมา ซึ่ง เขาค่อนข้างจำกัดสิทธิ์แค่อาจารย์มัธยม ถ้าเหลือที่ว่าง เขาถึงจะให้เราไปแล้วช่วงเวลาที่เขามา มันจะสะดวกสำหรับมัธยม แต่ไม่เหมาะกับมหาวิทยาลัยเพราะเทอมมันไม่เหมือนกันตอนนี้ พอไปปุ๊บมันจะกระทบกัน ยิ่งถ้าสอบถามกลางภาคปลายภาคสมัย ก่อนมันไม่ได้มีตัวร่างมาให้เราสลับตารางได้ เราก็ไปไม่ได้เพราะ กฎมหาวิทยาลัยก็มีอยู่ว่าห้ามเดินทางออกนอกพื้นที่ในช่วงเวลา สอบอะไรอย่างนี้ก็ไม่ได้ไป แต่เหมือนล่าสุดที่ไปมาที่กรุงเทพฯ เหมือนกับมันก็ไม่ใช่อะไรที่มันใหม่ไปเลยแต่ที่ว่า มันก็เหมือนพอ พูดยุติหนึ่งด้วยตัวอย่างที่เขายกมันเป็นญี่ปุ่นมั้งเราก็เลยเกิดเร็วกว่า ที่เขาจะยกเป็นวิทย์ เคมี ฟิสิกส์อะไรอย่างนี้” (ผู้ให้ข้อมูล F)

“สำหรับผมก็อยากอบรม อาจจะเป็นเกี่ยวกับการไปอบรม ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ถ้ามีก็อยากจะเข้าไปเหมือนกัน คราว ที่แล้วไปที่เกี่ยวกับการเขียนภาษาญี่ปุ่นก็ได้เรียนรู้ ก็อยากถ้ามี โอกาส” (ผู้ให้ข้อมูล G)

นอกจากนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้สอนได้มีการหากิจกรรมที่จะพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นทั้งในระดับภายใน เช่น การจัดคาเฟภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นซึ่งสามารถทำได้ทันทีโดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายใด ๆ หรือในระดับภายนอกได้แก่การพาผู้เรียนไปทำกิจกรรมกับชาวญี่ปุ่นนอกพื้นที่ทั้งในประเทศ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ที่กรุงเทพฯ หรือพาผู้เรียนไปทำกิจกรรมนอกประเทศ เช่น การพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมค่ายภาษาญี่ปุ่นที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำลังและความสามารถของแต่ละสถาบันการศึกษา หากเป็นสถาบันการศึกษาที่มีกำลังทรัพย์มาก หรือมีการทำสัญญาความร่วมมือ(MOU) กับหน่วยงานต่างประเทศโดยเฉพาะที่ประเทศญี่ปุ่นก็จะเป็นการง่ายต่อการจัดกิจกรรม

“เด็กเราก็เลยจะขาดโอกาสตรงนี้ไป แต่ถ้ายังไม่มีมันก็จะยิ่งมากไป เราก็ต้องเหมือนกัดฟันฝืน ฝืนอยู่แล้วหน่วยงานอื่นก็ไม่มีใครที่จะหามาได้ ได้แค่เดินทางมาชั่วคราว หรือเราก็จะใช้วิธีที่ว่าให้เด็กไปค่ายที่ กลันตัน ให้มีโอกาสดูได้พบกับนักศึกษาหรืออาจารย์จากญี่ปุ่นที่เขาสามารถไปที่กลันตันได้ แต่ไม่สามารถมาที่ปัตตานีได้ นี่คิดว่าเป็นสถานการณ์ปัจจุบัน” (ผู้ให้ข้อมูล A)

“เหมือนที่ญี่ปุ่นจะมีพวกแบบเป็นคาเฟ่ ที่ที่แบบวันหนึ่งได้มาพูดคุยพูดภาษานั้น ๆ อะไรอย่างนี้ เคยคิดว่าอยากทำเหมือนกัน ก็คือว่าเราก็จะเป็นการสร้างแรงกระตุ้น ให้เขาเปิดแบบว่าเราควรจะต้องมาจัดโอกาสให้เขา ว่าให้เขาได้ใช้อะไรอย่างนี้ถ้าเผื่อว่าเขาเห็นจัดตรงนั้นแล้วทำให้เขาอยากจะไปใช้เองเพิ่มมากขึ้น อะไรอย่างนี้ แบบจัดสัก 1 ชั่วโมง 2 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ มาพูดกับภาษาญี่ปุ่นด้วยกัน จัดกิจกรรม คุยกันอะไรอย่างนี้” (ผู้ให้ข้อมูล B)

5. สรุปและอภิปราย

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นยาวนานกว่า 13 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ในพื้นที่ชายแดนใต้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น เกิดปัญหาคุณภาพและความหลากหลายของผู้เรียนรวมถึงอาจารย์ชาวญี่ปุ่น เนื่องจากเกิดความหวาดกลัวต่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ นักเรียนที่มีคุณภาพจากจังหวัดอื่น ๆ นอกพื้นที่ในภาคใต้และนักเรียนจากต่างภูมิภาคเข้ามาเรียนในพื้นที่น้อยลงหรือแทบจะไม่มีในบางปีการศึกษา อาจารย์ชาวญี่ปุ่นหรือวิทยากรชาวญี่ปุ่นไม่สามารถเข้ามาในพื้นที่ได้เป็นเหตุให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถจัดโครงการบริการวิชาการ จัดสัมมนาอบรมในพื้นที่เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการได้สะดวก การพัฒนาผู้เรียนต้องเป็นการจัดกิจกรรมนอกพื้นที่และทำคู่สัญญากับมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น จากปัญหาเหล่านี้จึงเป็นที่น่าเสียดายว่าในขณะที่ความต้องการเรียนภาษาญี่ปุ่นและเลือกศึกษาต่อในพื้นที่ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่อาจเป็นไปได้ช้าเพราะติดขัดด้วยปัจจัยหลายประการ จึงเป็นโจทย์ให้แก่ตัวผู้สอนที่จัดการเรียนการสอนอย่างไรให้ยังคงคุณภาพและมีให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้เรียนในพื้นที่ชายแดนใต้และพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศไทย โดยในขั้นต้นควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพราะระบบสารสนเทศจะสามารถเชื่อมโยงไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนได้ตามที่ (UNESCO, 2015: 203) ได้เสนอแนะไว้ และเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นได้ง่ายที่สุด ถึงแม้ในงานวิจัยของเตวิช เสวตไอยาราม (2558) ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นจากทั่วประเทศไทยจะไม่มีภาระเกี่ยวกับปัญหาด้านอุปกรณ์ก็ตามแต่หากพื้นที่ชายแดนใต้มีความจำเป็นในการพึ่งพาอุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อทดแทนการขาดแคลนเจ้าของภาษาและสร้างบรรยากาศทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นมากขึ้นเพื่อคงคุณภาพ สถาบันการศึกษาในพื้นที่อาจจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากกว่าในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ศรีญาณลักษณ์. (2559). การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ภาษาจีนด้วยตนเองของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 46(3), 1-17.
- คณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (2552). **แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2552-2555**. ยะลา : สำนักพัฒนาบุคลากร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้.
- เดวิช เสวตไอยาราม. (2558). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติเนื่องในโอกาสครบรอบปีที่ 49 แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์** (หน้า 537-555). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิศากร ทองนอก. (2552). **การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นและนัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย: กรณีศึกษาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคใต้** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. **ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับการอนุมัติจากสภา**. สืบค้นวันที่ 3 มีนาคม 2560. จาก http://regis.nstru.ac.th/regis_web2016/idx_download_struc.php
- สุพิศ ขาวทอง. (2558). ผลกระทบของสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ เทคโนโลยีภาคใต้วิจัย ครั้งที่ 5** (หน้า 620-624). นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- Japan Foundation. 『日本語専門家の海外派遣』 国際交流基金 Retrieved February 7, 2017, from <http://www.jpf.go.jp/j/project/japanese/teach/dispatch/index.html>
- Justino, P. (2014). **BARRIERS TO EDUCATION IN CONFLICT-AFFECTED COUNTRIES AND POLICY OPPORTUNITIES**. Paper commissioned for Fixing the Broken Promise of Education for All : Findings from the Global Initiative on Out-of-School Children (UIS/UNICEF, 2015), Montreal : UNESCO Institute for Statistics (UIS).

- Ministry of Foreign Affairs. (2017). **MOFA's Overseas Travel Safety Information (Online)**. Retrieved February, 7, 2017, from : http://www.anzen.mofa.go.jp/info/pcinfectionspothazardinfo_007.html#ad-image-0
- Mollet, J. A. (2007). Educational investment in conflict areas of Indonesia: The case of West Papua Province. **International Education Journal**, 2007, 8(2), pp. 155-166.
- UNESCO. (2005). **EFA Global Monitoring Report**. Retrieved February, 7, 2017, from : <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001373/137333e.pdf>
- UNESCO. (2015). **EFA Global Monitoring Report**. Retrieved February, 7, 2017, from : <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002322/232205e.pdf>
- UNICEF. (2000). **Defining Quality in Education**. Retrieved February, 7, 2017, from : <http://www.unicef.org/education/files/QualityEducation.PDF>